

Posudek na disertační práci

Jakub Stauber

Vzorce institucionalizace politických stran v České republice

Praha, FSV UK 2020

Předložená disertační práce je tematicky velmi zajímavá a relevantní z hlediska aktuálního směru výzkumu politických stran a stranických systémů. Zároveň skutečnost, že klíčem k výzkumu je institucionalizace politických stran, dává práci u nás dost nový a badatelsky zajímavý rozměr. Z toho vyplývá, že i teoretické zakotvení práce vychází jak z teorie stranických systémů a politických stran, tak z teorie institucionalizace zaměřené na rozbor bádání ve vztahu k institucionalizaci stranických systémů a konkrétních politických stran. Právě jednoznačně rozlišení institucionalizace stranických systémů a konkrétních stran považuji za velmi důležité a badatelsky nosné. Autor institucionalizaci stranického systému pojímá jako otázku stabilizace a předvídatelnosti vzájemných interakcí mezi politickými stranami, zatímco institucionalizaci konkrétních stran posuzuje jak z hlediska rutinizace a depersonalizace jejich vnitřního fungování (vnitřní dimenze), tak i z hlediska jejich stabilního ukotvení s ohledem na podporu jejich voličů a příznivců (vnější dimenze). K tomu přidává ještě třetí dimenzi – schopnost strany přežít.

Pojetí disertace je dosti ambiciózní, autor si klade několik výzkumných otázek a verifikuje celkem 8 hypotéz. To samozřejmě vyžadovalo silné teoretické zakotvení, které se v základních rozměrech dotklo teorie politických stran, ale především pozornost byla věnována konceptuálnímu vymezení institucionalizace a stavu bádání a rozboru přístupů k institucionalizaci politických stran a institucionalizaci stranických systémů. Zároveň bylo nutné nastavit metodické postupy, které byly zdůvodňovány v hlubších souvislostech a doprovázela je kritická analýza možných alternativních postupů. Přehlednosti práce prospělo, že základní metodické přístupy byly pak specifikovány u jednotlivých výzkumných částí.

Po formální stránce lze konstatovat, že práce je logicky strukturovaná, stylisticky je kvalitní a argumentačně podložená, autor dobře pracuje s vědeckým aparátem. Autor se opírá o velké množství relevantní literatury a pramenů. Argumentačně vhodné a pečlivě zpracované jsou tabulky, grafy apod.

Dílicí připomínky:

- Ambicióznost celé práce má samozřejmě svá úskalí, protože v mnoha případech bylo logicky nutné zasazovat analýzy a konkrétní výzkumné kroky do kontextu, což vytváří dojem přílišného rozmáchnutí do šíře.

- S tím souvisí i formulování otázek a hypotéz, které na jednu stranu umožňují sledování výzkumných kroků a pochopení toho, proč, co a jak autor zkoumá, na straně druhé, množství těchto hypotéz vede k jisté fragmentaci a menšímu propojení s diskutovanými teoriemi a posiluje pocit onoho širokého rozmáchnutí, respektive menší sevřenosti práce.
- Nejsem si zcela jista, zda dimenze přežití je vhodná a rovnocenná při zkoumání roviny institucionalizace konkrétní strany; na druhou stranu může to být významná dimenze při srovnávacím výzkumu.
- Jakkoli oceňuji rozlišení institucionalizace stranických systémů a institucionalizace politických stran, v disertaci se ale nakonec toto rozlišení do konkrétního výzkumu, respektive závěrů nepromítá. Autor se zabývá institucionalizací politických stran, což je zcela v pořádku; institucionalizace stranických systémů je v práci latentně (kontextuálně) přítomna, ale autor již nehledá hlubší souvislost mezi rovinou institucionalizace stran a institucionalizace stranických systémů. Banální odpověď je asi na místě – pokud nejsou institucionalizované strany jen obtížně můžeme hovořit o institucionalizaci stranického systému. Ale pokud se podíváme na dramatické zlomy ve formátu a fungování stranických systémů po roce 2000 v Polsku a Maďarsku, Slovensku a svým způsobem i České republiky, komparativní výzkum institucionalizace konkrétních politických stran by mohl přinést zajímavé souvislosti. V každém případě, toto je již jednoznačně nad rámec této disertační práce.

Velmi oceňuji, že autor na závěr své práce poukazuje i na limity svého bádání, včetně metodologických a formuluje podněty pro další výzkumné zaměření.

Závěr: Bez ohledu na dílčí připomínky, předkládaná disertační práce je velmi kvalitní, přináší nové poznatky a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.

V Praze dne 25.9.2020

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.

katedra politologie VŠE v Praze